

Dagboknotater fra Afrika-tur 2003

På turen deltok Per (papa), Snorre (juniorsjefen), Tarjei (professoren), Jarl (bestefar) og undertegnede (Hemingway). Jeg vil understreke at disse betraktningene utelukkende står for egen regning, og gir seg ikke ut for å være noen slags "objektiv" beskrivelse av turen.

24.06.

Vi forlater Flesland 1805 (i rute). Fra Gardermoen drar vi i minibuss til Gardermoen Gjestegård, fint og landlig beliggende et lite stykke fra flyplassen. Alle er litt spent på reisen. Har vi tatt med det riktige utstyret? Hvilke forhold vil vi møte? Vi spiser litt og legger oss tidlig, for neste dag må vi vekkes halv fem.

25.06.

Forlater Gardermoen i rute 0700 med SN Brussels Airlines (tidligere Sabena). Framme i Brussel 0850. Etter kort ventetid går turen videre med samme selskap til Entebbe og Nairobi. Det var overraskende få reisende på flyet fra Brussel. De fleste setene var tomme. Kanskje resultat av terrortrusler i Øst-Afrika, og påfølgende kanselleringer fra flere flyselskap og turoperatører? For oss var det i alle fall behagelig å ha god plass. Vi kunne strekke oss ut over flere seter. Det mest negative med et belgisk flyselskap er det belgiske kjøkken, meget dårlig. "Rundstykker" av typen klissete pølsebrød.

Klokka 1930 lokal tid lander vi på Entebbe flyplass ved Kampala, hovedstaden i Uganda. Det er nettopp blitt mørkt, helt plutselig. Entebbe er kanskje først og fremst kjent for det såkalte Entebbe-raidet i 1976. Et fly fra Air France ble kapret 27. juni det året. Kaprerne holdt 105 gisler, alle israelere eller jøder, og forlangte friggitt 53 fengslede palestinere i Israel. Takket være at flyplassen i sin tid var blitt bygget av et israelsk firma fikk de israelske myndigheter detaljert informasjon om flyplassen og de tekniske installasjoner. Med en rekke store transportfly klarte de å lande usett og overrumplet både flykaprerne og Idi Amin. Alle de åtte kaprerne ble drept, i tillegg til to gisler og en av "frigjørerne".

I dag virker flyplassen langt mer fredelig. De fleste passasjerer går av her, så nå er det bare en liten håndfull igjen. Noen nye kommer på, disse skal mest sannsynlig til Brussel, hvor flyet skal returnere til straks etter Nairobi. En rengjøringsgjeng kommer om bord med kluter og støvsugere, men etter kort tid er vi på vingene igjen.

I Nairobi lander vi på *Jomo Kenyatta International Airport*. Selve flyplassen minner ikke om hovedflyplassen i en hovedstad og by med flere millioner innbyggere. I størrelse likner den mer en flyplass i en liten norsk by, med noen få utganger og lite folk. I dette landet er flyreiser tydeligvis ikke noe for vanlige folk, men for eliten og utlendinger. Derfor går også alt greit og raskt. Lite køståing for passkontroll, bagasjeheving og visum-kjøp. Ved utgangen står som avtalt Edward og venter med sin minibuss for å kjøre til *Heron Court Apartment Hotel*.

Heller ikke hotellet er oversvømmet av turister. Etter en liten rask hoderegning kommer jeg til at det er langt flere ansatte enn gjester. Standarden er sikkert bra etter kenyanske forhold (men foreløpig er dette det eneste kenyanske hotellet jeg har sett, så jeg har ikke noe å sammenlikne med) med dusj på rommet. Noe kort seng og hard madrass, men greit.

26.6.

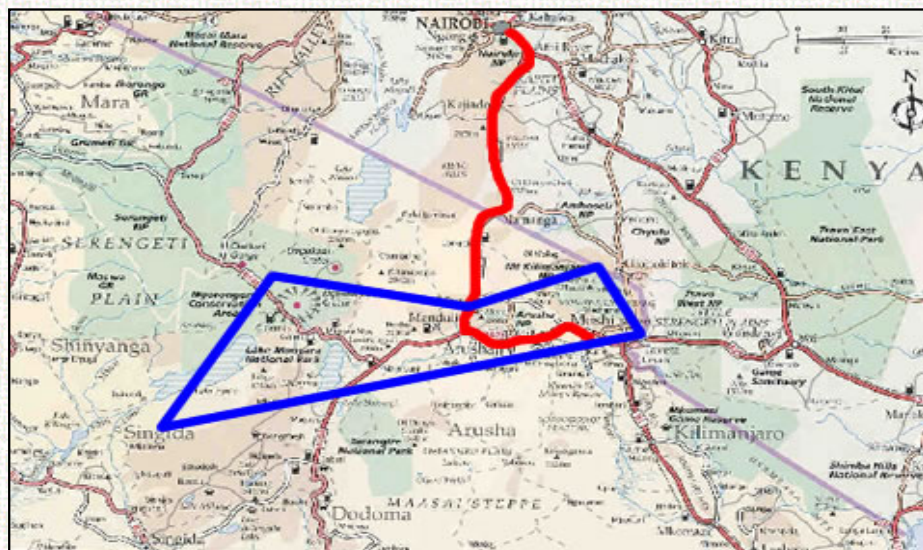
Jeg våkner ca. 0630 av diverse lyder rundt omkring. Hotellet har form av et atrium med korridorer langs åpningen i midten. Ut til disse korridorene er det også glassløse vinduer, så lydene slår godt inn i rommet. Hotellet har også et svømmebasseng.

Vi spiser frokost ca. 0800. Vi har avtalt å treffe Edward (mannen som hentet oss på flyplassen) for å diskutere mulige måter å reise til Arusha og

Moshi. Han er også interessert i å formidle kontakt med turoperatør for Kilimanjaro-tur, men vi er mest innstilt på å ordne dette når vi kommer til Moshi. Edward henter oss og kjører til bussen. Etter en liten rundtur i sentrum (tettpakket med folk, men vi så

ikke en eneste som så ut til å være turist) drar vi av gårde kl. 1400 med *Davano Bus Service*, med kurs mot grensen til Tanzania.

Turen til Arusha tar 4-5 timer. Rett vegstrekning, ujevn asfalt, så noe humping. Langs veien er det overalt større og mindre landsbyer med mye

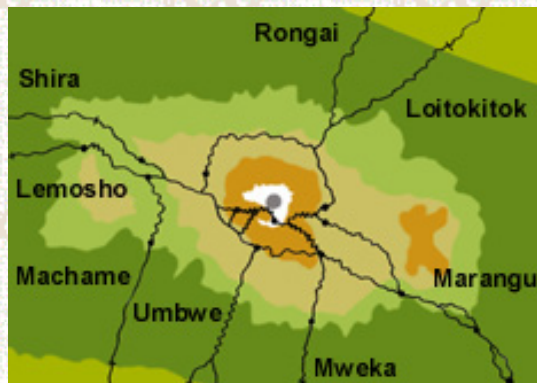
folk som går langs veien (føttene er nok eneste transportmiddel for de fleste), mer eller mindre falleferdige hus, noen med blikktak, noen stråhytter. Når vi stopper kommer det straks horder med folk som vil selge noe. Spesielt ved grenseovergangen er det mye av disse selgerne.

Grensepasseringen er en omstendelig prosess. Først kjører vi ut av Kenya og passene må stemples. Så kjører vi gjennom en liten "ingenmannssone" før vi passerer grensen til Tanzania og vi må på ny ut og kjøpe visum og få passet stemplet. Både i Nairobi og her er det folk som vil ordne tur til Kilimanjaro for oss. Det er kamp om de få turistene som er, og de som kan formidle en avtale for oss vil jo kunne tjene en liten slant. Vi er litt redd for useriøse tilbud, og vil vente til Arusha eller Moshi for å se tingene an. På bussen til Arusha støter vi på en mann, Wilfred, som viser seg å være medeier i flere hoteller i Moshi, og han arrangerer også turer til Kilimanjaro. (Han ble observant på oss fordi en av oss hadde fjellstøvler på!) Vi synes han virker skikkelig og seriøs, og vi har ikke noe bedre fore, så vi bestemmer oss for å bli med til et av hotellene hans, *Hotel Kindoroko*. I Arusha går vi over i en mindre minibuss og fortsetter direkte til Moshi, ankommer kl 2000.

Hotel Kindoroko viser seg å være et ganske trivelig sted. Romstandarden er omtrent som på *Heron Court* i Nairobi, og det er trivelige restauranter, både nede og i friluft på taket. Hotellet ligger midt i byen (som er en liten by med bare to "egentlige" gater). Prisen er ikke avskrekkende, vi betaler \$10 (70 kr.) pr. person i dobbel- eller trippelrom. Vi oppdager snart at de har flinke kokker med god mat, også dette rimelig. Vanlig pris for en tre-retters middag er ca. 6000 shilling (40-50 kr.) og en halv liter øl koster 800 shilling (5-6 kr.). Oppholdsutgiftene blir derfor liggende på et svært behagelig nivå. Den tanzanianske valuta (shilling) blir vi raskt fortrolig med. 1000 shilling er nøyaktig \$1, så det er enkelt å regne om. Dessuten kan vi de aller fleste steder betale direkte med US dollar. På hotellet liker vi best å sitte ute på taket når vi spiser. Der er temperaturen passe, er vi heldige kan vi også få et glimt av Kilimanjaro gjennom skydekket, men som oftest ligger fjellet godt innhyllet.

27.06.

Vi har avtalt å møte Wilfred om morgenen for å diskutere Kili-tur. Vi har allerede på forhånd bestemt oss for å gå *Machame*-ruten. Denne er en mer krevende rute enn den vanligste turistruten (*Marangu*), men regnes for å være mer interessant med hensyn til natur: Starter i regnskogen, går så over i tynnere vegetasjon til lava-ørken, langs fjelltoppen opp og ned noen dalfører. På denne ruten må vi ligge i telt, det er ingen annen overnattingsmulighet underveis.

Vi får møte vår guide Julian, og gjør avtale om en sju-dagers tur til en pris av \$700 pr. person. 60-70 % av dette beløpet er avgifter til den statlige nasjonalparken. De resterende 30-40 % skal lønne våre hjelpere og dekke utgifter til mat og felles utstyr. I tillegg til guiden Julian skal vi ha med en assistentguide, Orist, en kokk og

13-14 bærere. Vi mener å ha fått en god avtale. Tilsvarende opplegg bestilt gjennom et byrå i et vestlig land eller over internett ville kostet bortimot det dobbelte.

Vår sju-dagers plan er som følger:

- 1. dag:** Vi kjører fra Moshi til Machame Gate (1800 m.o.h.), går herfra gjennom regnskogen til Machame Hut (3000 m.o.h.).
- 2. dag:** Fra Machame Hut til Shira (3800 m.o.h.)
- 3. dag:** Fra Shira, via Lava Tower (4600 m.o.h.) til Barranco (3950 m.o.h.)
- 4. dag:** Fra Barranco til Karanga-elven (3900 m.o.h.)
- 5. dag:** Fra Karanga-elven til Barafu (4600 m.o.h.)
- 6. dag:** Starter fra Barafu ved midnatt og går via Stella Point til Uhuru Peak (5895 m.o.h.), deretter tilbake til Barafu og videre til Mweka (3100 m.o.h.)
- 7. dag:** Fra Mweka til Mweka Gate, hvorfra vi kjører tilbake til Moshi.

Etter å ha gjort avtale med Wilfred, slik at de kan gjøre de nødvendige forberedelser for start allerede neste morgen, reiser vi sammen med Julian til Marangu. Her ligger hovedkontoret til nasjonalparken og utgangspunktet for den letteste og mest

trafikkerte ruten. På turen fra Moshi til Marangu, vel 40 km, reiser vi med såkalt "public transport". Dette er noe ganske annet enn offentlige busser vi er vant med. De bruker mini-busser, men ingen skilt forteller hvor de skal. En person "henger" utenfor døra og roper ut til forbipasserende, i tillegg

til flittig bruk av horn. Dette er nok alt sammen "signal" som lokalbefolkningen forstår. Vi kjører en Toyota mini-buss, omtrent samme størrelse ville i Norge vært registrert som en 10-seter. På det meste teller jeg 25 personer inne i bussen, i tillegg til to som står utenfor og holder seg i dørkarmen. Veggen er asfaltert men ujevn, og jeg antar vi humper av gårde i over 100 km/t. Men turen går greit.

I Marangu går vi en tur og ser på en foss og spiser lunch på et hotell. Hotellet ble for noen år siden kastet glans på av tidligere president Jimmy Carter, som visstnok også hadde nådd toppen av fjellet. På tilbaketuren står vi over "public transport" (etter sterk anmodning fra et par stykker i gruppen vår), og reiser med taxi. Vi er tilbake på Kindoroko litt før 1800. Dagen etter skal vi starte kl 0900, så vi trenger litt tid for ompakking av bagasje m.m. Middagen på taket blir selvsagt kveldens høydepunkt.

28.06.

I dag starter turen mot Kilimanjaro. Vi har nok sovet litt dårlig om natten, spiser frokost kl 0800. Vi blir kjørt til Machame Gate. Våre bærere er allerede i gang med å klargjøre og fordele utstyret. Det virker som om det er en virkelig stor ekspedisjon som skal avgårde. Oppakningen til hver av bærerne blir veid (av en kontrollør?). Det blir fortalt at ingen skal bære mer enn ca. 25 kg, men noen av sekkene de har på hodet er helt opplagt mellom 30 og 40 kg. Mange av bærerne har en svær sekk på ryggen, i

tillegg til sekken på hodet. I tillegg til dette gjerne en parafinkanne i hånda.

Vi møter assistentguiden vår, Orist. Han er en hyggelig kar, men snakker dårlig engelsk. Et sted som dette er selvfølgelig også samlingsplass for de utallige selgerne som benytter enhver anledning til å prakke noe på de naive turistene. Alle som skal gå Machame-ruten starter her, og det blir ofte lang tid å vente. Representanter for nasjonalparken har her et kontor for registrering av alle som legger av gårde, og for innkreving av avgifter. Vår hotellvert er med for å ordne med dette. Og betalingen er en omstendelig prosess: Det er ikke snakk om å overføre penger fra en konto til en annen. Nei, alt skal betales kontant i US dollar, og hver eneste seddel kjøres gjennom en maskin (for å registreres?). Deretter skal vi skrive oss inn i en stor protokoll før turen endelig kan begynne.

Vi starter å gå kl 1145. Først på en litt gjørmet vei, deretter sti gjennom regnskogen, gradvis stigning. Det er overskyet, men behagelig temperatur, 16°C. (Når jeg gjengir temperaturverdier er det nokså nøyaktig, jeg hadde nemlig et medbrakt termometer.) "Underlaget" er derimot ikke fullt så behagelig. Det er søle, vann og gjørme stort sett over hele stien, vi må være nøye med hvert skritt slik at foten treffer en stein eller en trerot. Det er lite fristende å gli og bli liggende flat i gjørma. Vi er imponert over bærernes teknikk, med sine enorme bærer balanserer de fra stein til stein, klyver opp og ned over glatte, våte trerøtter og holder et høyere tempo enn oss som bare har en liten sekk på ryggen.

Litt før kl 1800 er vi framme ved Machame Hut (3000 m.o.h.). Vi er akkurat ferdig med regnskogen og landskapet blir litt åpnere foran oss, med busker og spredt vegetasjon. Men idet vi går ut av regnskogen kommer paradoksalt nok regnet. Ikke mye, men nok til at det blir litt småvått rundt omkring, og telt-plassen blir gjørmete. Mørket er like rundt hjørnet, og et snev av mismot kan spores i gruppen vår. Men våre hjelpere lar seg ikke påvirke av været eller andre omstendigheter. Dette er noe de kan. Raskt kommer de med kaffe og popkorn, og litt senere middag (suppe, spaghettirett og avocado). Temperaturen er nå nede i 10°C, og vi presser oss inn i de små teltene og opp i soveposen.

29.06.

Vi våkner kl 0700 til relativt bra vær, lettskyet, noe sol innimellom og 7°C. Ingen har sovet særlig bra. Den ujevne søvnet står i stil med underlaget i teltet, hardpakket jord med forhøyninger og fordypninger som ikke er tilpasset kroppens anatomi. Våre liggeunderlag er ikke nok for å kompensere for dette. Noen fikk også en klaustrofobisk følelse i det stummende mørket og trange teltet.

Men nå er alle i brukbar form. Vi spiser frokost, havregrøt, ristet brød, egg m.m. Klokket 0900 er temperaturen steget til 12° og vi gjør oss klar til å dra videre. Her får vi også for første gang se de store krakene som er karakteristisk for Kilimanjaro. De er ganske store, ser ut som en ravn men lyder som en kråke. Vi skal komme til å møte dem hver eneste dag framover. I dag skal vi opp til 3800 m.o.h., først en bratt stigning. Vi er nå ute av regnskogen, starter å gå ca. 0915. Etter en time er vi oppe til et utsiktspunkt, ca 300 meter høyere enn startpunktet. Været er nå blitt meget bra, sol fra klar himmel, skydekket ligger under oss. Vi stopper for lunch på ca 3900 m. Deretter er det litt opp og ned før vi kommer fram til leiren, Shira, ca. kl 1500. Det har vært en meget fin dag, for det meste sol, og da vi kom fram kunne vi slappe av og sole oss enda mer. I morgen blir det en litt lenger dag, da vi først skal opp til 4600 m.o.h. og deretter ned til

leiren ved Barranco på omtrent samme høyde som i dag.

30.06.

Vi står opp 0700-0730. Det er vel riktig å si at ingen har sovet særlig godt. Det er hardt og ujevnt underlag, og det blir veksling mellom soving og være våken gjennom hele natta. Ute er det nå klar himmel, 10°C og sola har nettopp stått opp. Alt tyder på at vi får en fin dag. Det har vært nattefrost, for det er rim på bakken og vannet i et vaskefat har frosset. Vi spiser frokost kl 0800 (omtrent samme meny som i går) og begynner å gå 0915. Det er vindstille, T-skjorte- og kortbukse-vær, selv om luft-temperaturen ikke kommer over 15°C. Men sola er nok farlig her, 3800 m.o.h., så vi er litt nøye med smøring (men jeg glemte oppå hodet, der ble jeg litt solbrent, inntil jeg fant ut at en vanlig ull-lue er ypperlig beskyttelse mot både sol og kulde).

Etter som vi kommer oppover blir det noe vind fra sør-øst, så det blir faktisk litt kjølig. Med vindjakke på blir det også god beskyttelse mot sola. Vi går oppover i jevn stigning til ca. 4500 m.o.h., da tar vi lunchpause. Terrenget her må karakteriseres som lava-ørken, med små og store steiner spredd utover. Til lunch har vi med en plastboks som kokken har fylt med diverse. I dag er det et par brødkiver med kjøtt og tomat, noe "pommes frites"-liknende (som de lager i leiren), et kokt egg, et stykke gulrot og et eple. Ganske variert mat, og det smaker godt. Vi har en flink kokk.

Det siste stykket til Barranco er bratt nedover til omtrent samme høyde som Shira. I dag er det flere som har litt problemer. Per og Snorre har både i går og idag vært plaget med hodepine og tidvis kvalme, og er avhengig av at tempoet ikke blir for høyt. I dag føler også Tarjei seg dårlig og motløs. Høyden tar på, men vi er innstilt på å hele tiden holde et passelig lavt tempo. (Jarl må bremses litt ned av og til!)

01.07.

Denne natta har jeg sovet bedre enn før, det er noe bedre underlag. Men det er kaldt. Klokket 0730 er det 0°C, og enda kaldere har det nok vært om natta. Teltåpningen kan ikke lukkes skikkelig, og vi må ligge med hodet den veien, og da blir det litt kaldt på overkroppen. Leiren ligger i en dalbunn med Kilimanjaros topp mot nord og høye fjellkammer mot øst og vest, så sola kom ikke fram før ca. 0830. Det er utrolig kontrast mellom natt og dag. Når sola går ned blir det stummende mørkt i løpet av en halvtime, og kulden kommer nesten momentant. Om morgenen har vi den motsatte prosessen.

Mot sør ser vi for det meste et tett skydekke under oss, men i går etter mørkets frambrudd kunne vi se noen lysglimt fra Moshi gjennom skydekket. I mørket er det en fantastisk stjernehimmel å se, med mange stjerner og stjernebilder vi ikke ser hjemme. Noen hevder å ha sett Karlsvogna i speilvendt utgave omtrent i zenit, jeg påstår bestemt at det ikke er mulig: Når Karlsvogna er synlig her på denne breddegraden vil den stå nær horisonten i nord, og den ser ut akkurat som hjemme. Neste gang tar jeg med et stjerneatlas!

Vi begynner å gå ca. 0930. I dag skal vi gå en kortere tur (hviledag) til Karangaelva. Tarjei, Per og Snorre føler seg bedre, men de er ikke sikre på om de vil forsøke å nå toppen. Ved Karangaelva ser det ut som om vi er den eneste gruppen. Vi ankommer kl 1400 og spiser deretter lunch. Resten

av dagen holder vi oss i ro. Vi oppdaget etterhvert at det var et par andre grupper også, over åskammen foran oss. Vi så bærerne komme ned til elva for å hente vann, dette er eneste vannkilde før vi er nede igjen fra fjellet. Mot vest går sola ned bak fjellet allerede før halv fem.

02.07.

Vi våkner til en dag like fin som i går. Men vi ligger i en skyggedal, så sola kommer ikke ned til oss før vi har spist frokost, ca. 0830. Før sola kommer er det kaldt, noen få plussgrader, vær for stillongs og ulltrøye. Men når sola kommer og varmer blir situasjonen helt annerledes. I dag er alle i god form, og alle vil gå til Barafu, 4600 m.o.h. Vi er nå så høyt at det er nesten ingen vegetasjon lenger, bare enkelte små grastuster og litt lav. Det er en steinørken med sand, store og små steiner og overraskende også en del skiferstein. I dag har vi en stigning på bortimot 900 m, og er framme ved Barafu allerede 1230. Tarjei har en del hodepine, utover dagen blir også Jarl dårlig, men han vil forsøke seg likevel på den siste etappen, til toppen.

Meningen er at vi nå skal hvile her før vi tar ut på den siste etappen mot toppen ved midnatt. Da skal vi, hvis vi er heldige, nå toppen ved soloppgang eller litt senere. Dette siste stykket av fjellet, den delvis snødekte toppkalotten og litt til, utgjør en høydedifferens på ca. 1200 meter. Det tilsvarer å gå fra Hardangerfjorden til toppen av Hardangervidda, så vi får nok en strabasjøs tur. I denne høyden må vi dessuten gå meget sakte, enhver bevegelse gjør oss svært andpusten.

Barafu er et godt sted med skiftende vær. Mot øst ser vi Mawenzi, en fjelltopp som når opp til ca. 5100 m.o.h. og som hører til Kilimanjaro-komplekset men adskilt fra selve Kibo (kraterkanten på toppen) med dalbunner som går lavere enn det vi er her ved Barafu.

Like etter at sola har gått ned, ca. 1830, er det ikke mer enn 2°C. Vi skal nå hvile noen timer før vi går. Tarjei og Snorre har bestemt seg for å bli igjen i leiren. Men først spiser vi middag.

Til alle måltidene har vi som "bord" en presenning-sekk med en duk oppå, lagt på bakken. (Sekken er en slik som bærerne bruker til å fylle med bagasje og så bærer på hodet.) Som oftest står vi rundt når vi spiser, enten fordi det er litt kaldt, eller fordi det ikke er egnede steiner å sitte på, og direkte på bakken er det temmelig skittent. Akkurat i dag når vi står rundt middagsbordet synes vi det er litt morsomt å tenke på at vi står her midt i Afrika, et par breddegrader syd for ekvator, hutrende rundt "bordet" med enkelte snøfnugg fykende rundt ørene, mens det hjemme i Bergen er rene tropevarmen, over 20°C (det har vi fått vite via Tarjeis medbrakte kortbølgeradio).

Ca. kl 2330 gjør vi oss klar til å gå. Tar på det vi har av varme klær: Ull trøye og stillongs, skjorte, ullgenser, vindjakke/anorakk og bukse, ull-lue, skjerf, ekstra ullsokker og polvotter. I tillegg sørger vi for å ha med tilstrekkelig med vannflasker og ekstra lommelyktbatterier.

03.07.

Så begynner vi den siste oppstigningen. En sammenhengende bakke med stigning ca. 1200 meter, i stummende mørke men fin stjernehimmel. På grunn av høyden må vi gå meget sakte. Om vi bare tar et par skritt litt

fortere kjennes det ut som en langspurt og vi får problemer med pusten. Så vi trasker sakte avgårde, jevnt oppover. Vi går på en rekke, så drar vi nytte av hverandres lys. Vi har alle hodelykt eller lommelykt. Både foran oss og bak kan vi se lysrekker fra andre grupper som er ute i samme ærend. Større og mindre "lysormer" som snor seg oppover stien, men ingen lyder å høre. Ingen vil ofre noe av energien på prating. Vi trenger det vi har for å komme oss oppover. Jarl var ikke bra da vi startet. Han hadde hodepine, men ville gjøre et forsøk.

Etter et mer eller mindre jevnt sig oppover fjellet gjennom natten når vi kraterkanten ved Stella Point ca. 0630, bare få minutter før soloppgang. Temperaturen er nå nede i -10°C . Vannet i ryggsekken er frosset. Vi er temmelig utmattet alle, orker knapt et skritt til. Hvor lenge vi bare står der og puster tungt er ikke godt å vite, kanskje en halv time? Men det er en god opplevelse å være her, å ha fri sikt i alle retninger. Heldigvis får vi med oss soloppgangen. Soloppgangen over kraterkanten har rykte for å være et av høydepunktene på Kilimanjaro. Og etter en lang tur i mørket er det fint å se lyset gradvis bre seg utover det store krateret. Mot sør, på utsiden av krateret, ligger rester av isbreene som en gang dekket hele fjellet. Fortsatt ser breene store ut på så nært hold, noen steder med høye vegger av blåis. (Da Hans Meyer som den første på toppen kom hit for over hundre år siden var fjellet omtrent dekket av snø og is, og de måtte klatre i bre for å komme opp.)

Etter å ha gjenvunnet noe av kreftene beveger vi oss sakte vestover på kraterkanten. Ca. 0740 er vi på Uhuru Peak, Afrikas høyeste punkt, 5895 m.o.h. Selve punktet er ikke noe spesielt, en liten fjellknaus litt høyere enn de andre knausene, men det er jo litt spesielt at det er det høyeste man kan komme i Afrika. Det blåser en del, stedet innbyr ikke til noe særlig langt opphold.

Trettheten sitter enda igjen i kroppen når vi tar fatt på nedturen. Per og Orist går samme vei som opp, vi andre går en sti ved siden av, mer eller mindre sklir nedover endeløse sandskråninger. Vi kjenner det godt i

knærne. Men omsider er vi tilbake i Barafu. Tarjei og Snorre har hatt en bra hvileperiode. De har bestemt seg for å dra helt ned til Moshi allerede i dag, og får med seg en av bærerene nedover. Vi andre får en times søvn i teltet, deretter litt mat, og så er det å legge avgårde videre nedover, til Mweka. Bærerene er litt utålmodige, de har ventet her i Barafu mens vi tre, sammen med Julian og Orist, gikk til toppen. Nå ser de fram til å komme ned, og få sin lønn.

Fra Barafu til Mweka er det bare nedover. Å gå bare nedover er også anstrengende, spesielt når vi enda har nattens tur i kroppen, og vi nesten ikke har hatt søvn siste døgnet. Vi kommer gradvis over fra lava-ørken til mer vegetasjon, lyng og busker, etterhvert tettere og høyere trær, og til slutt når vi Mweka i kanten av regnskogen. Der treffer vi Snorre. Han har ikke orket å gå helt ned, så Tarjei dro til Moshi alene sammen med bæreren. I Mweka-leiren er det ganske mange som har slått leir. Mweka-ruten er en nedoverrute som benyttes av flere av oppoverrutene til Kilimanjaro, så derfor blir det såpass mange her. På turen ellers har vi ikke møtt så mange andre grupper. Dette blir (foreløpig) siste natt i telt.

04.07.

I natt sov jeg meget godt. Vi drar tidlig avgårde, ca. 0800. Guide og bærere ønsker å komme ned så tidlig som mulig. Kanskje kan de ha sjanse til å få seg en ny jobb med en gang? Neppe, det er ikke mange turister, derimot er det svært mange lokale ungdommer som kan tenke seg en bærer-jobb.

Det er ikke mer enn et par timer å gå ned til Mweka Gate. Denne delen av regnskogen virker tørrere enn der vi gikk oppover fra Machame Gate. Her er stien tørr og fin å gå. Da vi nærmer oss Mweka Gate får vi faktisk øye på en liten ape i trærne. Vi har omtrent ikke sett noen dyr på hele turen, bare de sedvanlige kråkene, noen småfugler, noen ørn høyt på himmelen og en enslig mus høyere oppe på fjellet.

I Mweka Gate avsluttes fjellturen. Vi må innom nasjonalparkens kontor for å "sjekkes ut", bærerene, kokk og guide skal ha sine "tips", og vi tar farvel med dem her. En av de første vi møter da vi kommer til Mweka Gate er Tarjei. Han har blitt med bilen fra Moshi. Nå kjører vi alle tilbake til Hotel Kindoroko.

05.07.

Denne dagen holder vi oss i ro i Moshi. Noen går litt rundt i byen, handler litt. Vi møter igjen Wilfred og gjør avtale om safari-start allerede neste morgen (søndag). Da skal vi kjøre til Lake Manyara.

06.07.

Fra Moshi kjører vi først til Arusha. Vi er blitt utstyrt med en Toyota 4WD minibuss, sjåfør og kokk. Vi fortsetter videre sørvestover fra Arusha 1-2 timer. Da er vi like i nærheten av Lake Manyara, og vi kjører først innom overnattingsstedet Fig Camp og setter av bagasje. Dette er i en liten, livlig landsby, mye folk og store markeds plasser. Vårt lille pensjonat ligger bortgjemt inne bak noen smale sidegater. Her er en bygning med 6-7 rom og i tilknytning til dette et serveringssted (men maten lages av vår medbrakte kokk).

Fra Fig Camp er det bare noen minutters kjøring til nasjonalparkens inngang. Lake Manyara er en av Tanzanias minste nasjonalparker, det er et landområde med sletter, skog og buskas ved innsjøen. Alle de vanligste afrikanske villdyrene skal være her. Det går ikke lang tid før vi får se noen av dem: Aper, dovendyr, giraffer og elefanter. De virker alle nokså uanfektet av vårt nærvær. Vi står i safaribilen, med taket løftet opp slik at vi kan se utover, fotografere og filme. Spesielt giraffene kommer vi tett innpå, elefantene holder seg litt unna. De store rovdyrene er ikke å se. Slik kjører vi rundt på de smale grusveiene et par timer. Fra sjøen og et langt stykke innover landet er det bare døde trær som står. Vi får opplyst at dette skyldes store nedbørmengder et par år tidligere, slik at store landområder ble stående under vann i lengre tid.

Fig Camp er et greit overnattingssted, enkel standard men rolig og avskjermet. Om kvelden kom det noen akrobater med en liten oppvisning. De fikk nok ikke de store inntektene, utenom oss var det bare noen ganske få tilhørere.

07.07.

Vi starter etter frokost og skal nå kjøre til Ngorongoro nasjonalpark. Vi følger veien videre fra Lake Manyara. De første kilometrene er det mye veiarbeid, og det trengs!. (Men på dette tidspunkt vet vi ikke at veistandarden de neste par dager skal bli mye, mye verre.)

Vi kommer snart til toppen av krateret. Ngorongoro nasjonalpark er et kjempestort krater. Selve nasjonalparken er den store sletten, 20-30 km i diameter, som utgjør krateret. Dette er dannet ved at et stort fjellmassiv en gang har sunket inn. Rundt sletten ligger så kraterkanten som en stor sirkelformet fjellkjede. Vi befinner oss nå på toppen av denne fjellkjeden, ved Simba Campsite hvor vi skal overnatte i telt.

Fra kraterkanten går en bratt grusvei ned til sletten. Noen steder er det klynger med vegetasjon, busker og trær, andre steder er det åpent sletteland med noen sjøer. Strendene er nesten hvite, det er salt. I kanten

av sletten og oppover skråningen er det tamme kvegflokker som passes av unge gjeterne. Gjeting er nok nødvendig, for her er alle slags rovdyr like i nærheten (men vi ser dem ikke).

På kryss og tvers over sletten går veier hvor vi kjører rundt i flere timer. Det er mye dyr å se, store flokker med gnu, sebra og

antiloper. Noen enslige elefanter vandrer over sletten, i vannhullene er det store flokker av flodhester, pelikaner, flamingoer og andre fugler. Vi ser giraffer, hyener, sjakal og struts, og på litt stor avstand ser vi også to neshorn. Forgjeves leter vi etter løver, de skal visstnok være ute i buskaset men vi ser dem ikke.

På tilbakeveien treffer vi på store apeflokker langs veien. Vi kjører opp til Simba Camp. I motsetning til våre tidligere teltplasser på turen er det her en stor flat grasslette å sette teltet på. I tillegg har Wilfred sørget for å sende med madrasser å ligge på, så vi forventer en relativt "myk" natt. Men det er surt og kaldt, vi er pånytt kommet opp i "høyden", til et klima vi vanligvis ikke forbinder med Afrika. Heldigvis har vi utstyret i orden, så det er bare å finne fram gensere og stillongs. Og kokken lager god middag.

08.07.

I dag skal vi før lunsj reise til Olduvai Gorge. Det er et kjent arkeologisk utgravingsområde ikke langt herfra. For et par tiår siden fant man her menneskefotspor som er 3,6 millioner år gamle. Det er de eldste spor etter mennesker på jorda, og underbygger teorien om at dette området i Øst-Afrika er menneskehetens vugge. Fotsporene var avsatt i våt vulkansk aske. Dette virket nesten som sement, slik at sporene ble meget godt bevart for ettertiden. Vi ser ikke selve fotsporene, men det er bygget et lite museum i området som viser hva som er funnet.

Etter besøket i Olduvai Gorge reiser vi tilbake til Simba Camp for å spise lunsj. Det er fortsatt kaldt her, og vi får litt ekstra ventetid, for sjåføren vår må dra avgårde for å skifte et dekk. Men omsider er vi klare for å reise videre. Og vi legger nå ut på en tur til den virkelige utkanten. En norsk skogsvei ville være som en motorvei sammenlignet med dette.

Vi kjører vel ca. 4 timer. Veien er noen steder bare en stor stein som bilen må klatre over, andre steder store hull som sjåføren møysommelig må manøvrere mellom. Fort går det ikke, og til tross for denne vedvarende humpingen kommer både vi og bilen velberget fram til Eyazi-sjøen (Tarjei har revurdert sin oppfatning av Toyota etter dette). Rettere sagt, vi kommer ikke helt til sjøen. Men vi stopper i en landsby vi kaller "Løkbyen". Grunnen til dette er at alle ser ut til å dyrke løk her. Store og små åkrer fulle av løk, nyplantet løk og løk ferdig til innhøsting. Vi så store lastebiler (hvordan de kom seg fram er en gåte) på vei mot Løkbyen lastet med ølkasser og lastebiler på vei fra Løkbyen lastet med løk. Dessverre fikk jeg

ikke tak i hva denne byen egentlig heter, og på kartet er hele dette området øst for Eyazi-sjøen mer eller mindre en hvit flekk.

I Løkbyen skal vi overnatte i Mbwambo Guest House. Mbwambo Guest House ser ut til å være landsbyens fineste hus. Det har grønnmalt murfasade med en utvendig korridor langs veggen. Oppholdet her er en del av vår "safari-pakke", men jeg ser i husets gjestebok at de opererer med en døgnpris på 2000 shilling. Dette tilsvarer ca. 14 kr. Men så er det ikke annet enn en seng i et rom, ikke vann og ikke strøm.

Ellers er Løkbyen et tørt, forblåst sted. Det er vanskelig å tenke seg at noen frivillig vil bosette seg her. I landsbyens pub er det faktisk et TV-apparat. Utenfor står et strømaggregat som forsyner TV-apparatet og en øl-kjøledisk med strøm. Jeg antar dette er eneste strømkilde i landsbyen. På puben treffer vi en tysker som hevder han bor her og på en lite troverdig måte sier han liker seg her. Han er en 68-er som har gått seg vill i den vestlige sivilisasjon, og har på denne måten forvist seg selv til Løkbyen. Han sitter på puben med sin øl og lokalbefolkningen tar ham ikke helt alvorlig.

I parentes kan nevnes at etter hjemkomst prøvde jeg å finne ut hva "Løkbyen" egentlig heter. På internett fant jeg noen reisebeskrivelser fra området øst for Eyazi-sjøen. Disse beskrivelsene bekrefter det inntrykket vi fikk av området: Tørt, støvet og meget lav veistandard. Jeg var også så heldig å finne et kart hvor ikke alt var hvitt (se ovenfor). På dette kartet finnes 3-4 landsbyer, hvorav den ene godt kan være "Løkbyen". Dette er Endamaghay, Quang'ndend eller Bang'ola. En annen interessant opplysning jeg finner, referert flere steder, er om gården Kisima Ngeda like ved sjøen. Her er et campingsted, og gården eies av en tysk familie, Chris og Nani Schmelling, som lever av å produsere melk og dyrke grønnsaker. Disse opplysningene stemmer helt med det vår tyske venn fra puben fortalte...

Det er meningen vi skal ned til stranden ved Eyazi-sjøen. Vannstanden er nå lav og sjøen er grunn, så vi går over store tørrlagte sletter. Vi finner ut at det er best å snu mens sjøen enda ligger langt i det fjerne. Det nærmer seg solnedgang, og vi vet at mørket er ikke langt unna. Best å komme seg tilbake til bilen. Etter hva vi har lest skal Eyazi være en vakker innsjø, men vi så ikke så mye til den, og akkurat denne del av "ekspedisjonen" må betraktes som mislykket.

09.07.

I dag står vi tidlig opp, for vi skal besøke buskmennene. I området her ved Eyazi-sjøen bor det noen buskmenn-familier av Hadzabe-stammen. Denne stammen har et slektskap med buskmennene i Kalahari lenger sør i Afrika. De har et liknende språk (lager såkalte "klikke"-lyder), og de bor og lever slik de har gjort i 10000 år. De jakter med pil og bue og lever kun av det de skyter, i tillegg til røtter som kvinnene i familien graver opp. Dette spesielle kostholdet fører til svært høy barnedødelighet. Slik mat er ikke noe særlig for spebarns-mager, og bare en liten del av barna overlever de første årene. Buskmennene blander seg heller ikke med lokalbefolkningen i landsbyene. De sender en mann inn til landsbyen kun når jakten er så dårlig at de er nødt å kjøpe litt mat, i bytte med en bue eller noen smykker de har laget. Dessuten røyker de konstant marijuana. Denne må de også kjøpe av landsbybefolkningen. De kunne nok enkelt dyrket den selv, men buskmennene er et jeger-folk, og alle former for jordbruks-virksomhet er fremmed for dem. Det er vårt inntrykk at de vanlige landsby-boerne ser ned på disse "primitive" buskmennene. (Vår guide hos buskmennene var typisk selv av innvandrerfamilie, fra Somalia.) Men buskmennene er flinke

med naturmedisin. De vet "alt" om helbredende urter og planter, og lokalbefolkningen oppsøker dem når de trenger hjelp. Vår guide forteller også at når en i buskmenn-familien dør lar de ham ligge og drar videre. Etter en uke kommer de tilbake for å se etter ham. Hvis det har vært dyr og spist på den døde tar de det som et tegn på at han var et godt menneske. Er han urørt må han ha vært fylt av onde ånder.

Vi kjører et stykke innover langs et tørrlagt elveleie, og den somaliske guiden leder oss fram til en familie som har slått leir under noen trær. Det er to leirbål, mennene sitter rundt det ene og kvinnene og barna sitter rundt det andre. De røyker på sine piper og viser oss hvordan de lager ild med pinner. Det mest dyrebare de eier (og omtrent det eneste de eier) er buen og pilene sine. De har forskjellige typer piler for de ulike dyr de skal skyte, store kraftige pilspisser beregnet for storvilt og tynne små piler beregnet på fugler og smådyr.

Vi går sammen med 3-4 av mennene og guttene innover langs elveleiet på jakt. Etter en stund oppdager de et lite dyr i et tre. Det er en såkalt "bush-baby", et ape-liknende dyr på størrelse med et ekorn. Det går ikke lang tid før dyret er skutt, og ti minutter senere er det både grillet og spist. Buskmennene er meget dyktige bueskyttere. Det sies at de kan treffe fugler i flukt med pilene sine.

Tilbake til leirplassen deres får vi demonstrert hvordan kvinnene graver fram rot-knoller fra spesielle trær. Og da vi omsider kjører tilbake til Løkbyen får en av buskmennene skyss med oss. Han må inn til landsbyen for å kjøpe marijuana.

Etter lunsj kjører vi tilbake til Fig Camp, hvor vi overnattet et par dager tidligere. Å være her igjen føles som å komme hjem fra en lang ekspedisjon. I Afrika kan selv en enkel seng i et enkelt rom føles som luksus (særlig når vi har en flink kokk som serverer god mat og vi i tillegg kan kjøpe en kald øl).

10.07.

I dag avsluttes safarituren. På vei til Arusha kjører vi innom en Masai-familie. De lever i enkle hytter rundt et tun. I midten er en innhegning som beskytter buskapen mot ville dyr. Det er mange små hytter rundt tunet. Vi blir fortalt at her bor en mann med flere koner, og hver kone har sin hytte. Når vi kommer tar de fram en masse diverse smykker de vil selge. Dette er en virkelig storfamilie, mange barn, mødre og besteforeldre. De unge mennene er ute på markene og passer dyrene.

Vi kjører nå direkte til Arusha. Per og Snorre har bestemt seg for å reise videre til Nairobi samme dag. Vi andre skal være i Arusha og reise videre neste morgen. Wilfred er kommet fra Moshi for å møte oss og han ordner med hotellplass for natten. Vi som blir igjen i byen benytter ettermiddagen til å gå litt omkring. I byen ligger det såkalte klokketårnet. Dette skal markere "midt i Afrika" ved at det ligger like langt fra Alexandria som fra Cape Town. I byen blir vi dessuten stadig nedrent av innpåsletne selgere. Vi har sluppet unna dem en stund da vi var ute i ødemarken, nå er de her igjen. Jeg kjøper en Masai-kniv av en av dem. Det er så få kjøpere i forhold til selgere så vi synes nesten synd på dem. Prisene blir presset til et minimum, og de har ikke mye å leve av.

11.07.

Vi reiser fra Arusha med buss kl. 0800. Turen til Nairobi går greit. Der er det Wilfreds far som skal være vår guide og kjøre oss rundt. Vi blir hentet på busstoppet og kjørt til YMCA-hotellet nær sentrum. Der er allerede Per og Snorre vel installert.

Nairobi er en storby, men selve sentrumsområdet er ikke så stort. Vi føler ikke behov for å bruke så veldig mye tid her. Tiden i Nairobi bærer litt preg av å være venting på at hjemreisen skal begynne. De "prosjektene" vi hadde planlagt å gjøre i Afrika er vi ferdig med, nå har tilbaketuren begynt.

12.07.

Dette blir en relativt avslappende dag. Vi går litt omkring, besøker slangeparken og museet som ligger bare en liten spasertur fra hotellet. Vi har avtalt å møte Wilfreds far om kvelden. Han skal kjøre oss til et sted utenfor byen der de har en noe spesiell restaurant. Stedet heter *Carnivore*. Her plasseres man ved et bord i et temmelig stort lokale. Det er fullt med folk, mange utlendinger men også mange lokale. I rommet er plassert store ovner/griller hvor det

tilberedes en mengde forskjellige typer kjøtt. Servitørene går så runder fra bord til bord med den ene kjøttretten etter den andre. I tillegg til alle de vanlige kjøttyper (okse, svin, lam, kylling) blir vi servert en rekke forskjellige mer eksotiske retter: Sebra, antiloper, krokodille m.m. Måltidet er ikke slutt før alle har tydelig markert at man er mett. Det meste er ganske velsmakende, men stedet er definitivt ikke noe vellykket valg for vegetarianere! Wilfreds far henter oss om kvelden og kjører oss til YMCA.

13.07.

Vi er nå kommet til hjemreisedagen. Flyet vårt går ikke fra *Jomo Kenyatta International Airport* før om kvelden, så vi har en dag disponibel. Wilfreds far kjører oss rundt på en omvisning. Nord for byen får vi se store slum-områder, merkelig nok avbrudt innimellom av mer velstående bebyggelse. Vi kommer til en høyde der vi har vid utsikt over den såkalte Rift Valley, den mest dominerende geologiske struktur i Øst-Afrika, store forkastninger i jordskorpa som strekker seg over flere hundre kilometer. Problemet med dette utsiktspunktet er at vi får ikke fred for selgere, vi er glad når vi kan kjøpe derfra (noen med noen flere souvenirer, andre med hvite skinnluer...).

Vi passerer te-distriktet i Nairobi. Her er det et bølgende landskap, te-busker overalt. Bygningene og kulturlandskapet forteller sitt tydelige språk at dette har vært et fasjonabelt sted i kolonitiden, store gods bygget i engelsk stil. Klimaet her langs høydedragene skal være litt kjøligere enn ellers i området, ideelt for tedyrking.

Vi passerer påny sentrum i retning syd. Her ligger store boligområder, for det meste blokkbebyggelse. Dette er for dem som er litt rikere enn slumbefolkningen, men sikkert fattigere enn dem som kan vise fram eneboliger. Overalt er det livlig aktivitet, selv om det er søndag. På store markeds plasser selges alt mulig, noen steder mat, andre steder møbler. Det er også mange søndagspyntete mennesker på vei til eller fra kirker. De går langs veien som i lange karavaner, ingen har biler men noen sykler.

Et stykke syd for byen stopper vi ved en foss hvor vi også spiser lunsj på en restaurant. Dette er et område hvor det dyrkes ananas i store mengder.

Siste post på vår sight-seeing er besøk på Karen Blixens kaffefarm. Denne ligger ganske nær byen, men likevel så langt unna at man føler seg helt på landet. Huset er gjort til museum og en rekke gjenstander forteller om Karen Blixens liv i Afrika. Det var også et slags museum for filmen om Karen Blixen, *Out of Africa*, med Robert Redford og Meryl Streep. Utendørsscenenene var innspilt her, og noen av kostymene var utstilt.

Vi reiser tidlig til flyplassen, får flere timer å vente, men det er greit. Vår Afrikatur er over for denne gang.

---

leo@hib.no